

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** Dicranales, **Familj:** Leucobryaceae, **Släkte:** *Campylopus* (nervmossor), **Art:** *Campylopus atrovirens* - svart nervmossa De Not. **Synonymer:**

Kännetecken

Arten bildar svartgröna, lösa tuvor, som kan växa sig upp till 8 cm höga. Bladen är långsmala med en mycket bred nerv som nästan helt fyller ut bladet. Bladspetsarna är raka och färglösa, vilket är en av de bästa skiljekaraktärerna. Cellerna i bladbashörnen bildar en väl avgränsad grupp av förstörade celler. Cellerna i bladets övre del är långsmala och masklika. Kapslar är mycket ovanliga och i Norden endast funna i Hordaland. Specialiserad vegetativ spridning sker genom att bladspetsar går av eller genom att hela blad lossnar och transporteras med vinden eller möjligtvis med fåglar.

Svart nervmossa kan likna hårnervmossa *C. introflexus*, men denna har äggformade blad samt längre och kraftigt tandad, som torr ofta karakteristiskt vinkelböjd hårudd.

Utbredning och status

Arten är knuten till regioner med mycket hög nederbörd och mildt klimat. Den är i Sverige endast funnen på fem lokaler inom ett litet område strax öster om Kungälv på västkusten. Orsaken till artens geografiskt mycket begränsade utbredning i Sverige kan vara särskilda klimatmässiga krav och att den svenska förekomsten är en relik från en period med fuktigare klimat. Arten är betydligt vanligare i Vestlandet i Norge med ströförekomster i inlandet. Därtill finns den på Färöarna. I övriga Europa förekommer den i Skottland och på Irland. Dessutom växer den inom små begränsade områden i Alperna, Karpaterna och Pyrenéerna. Utanför Europa har den många både vitt spridda och små förekomster inom områden med hög nederbörd, t.ex. i Himalaya, på Nya Zeeland och i västra Nordamerika. Arten är rödlistad även i flera andra länder i Europa.

Ekologi

Svart nervmossa växer i Sverige uteslutande på bergväggar av silikatbergarter med ett tunt humuslager. Samtliga lokaler är nord- eller östvända och dessutom ofta något beskuggade av träd. I Norge uppträder den i mer varierande miljöer - exempelvis på marken, på såväl mineraljord som torv. Följearter i Sverige är nervveckmossa *Diplophyllum albicans*, platt skimmermossa *Pseudotaxiphyllum elegans*, päronsvepemossa *Gymnocolea inflata*, krusborstmossa *Kiaeria blyttii* och sipperraggmossa *Racomitrium aquaticum*.

Hot

Svart nervmossa hotas främst av det begränsade antalet växtplatser och att beståndet därför lätt kan halveras genom olika former av exploatering. Ett stort vägbygge (väg 45) hotar att påverka den största förekomsten (Bohus). Tre av de övriga 4 lokalerna hotas av att skogsplantering sker tätt in på växtplatsen, likaså kraftig gallring av den skyddande lövskogskappan, vilket kan innebära att luftfuktigheten ändras och att mossan därmed missgynnas. Eftersom lokalerna är belägna i utkanten av en storstad utgör även störningar från bebyggelse, vägdragning och andra anläggningar liksom luftföroreningar och försurning ett hot. Åtgärder. Artens växtplatser måste skyddas mot exploatering eller andra förändringar som kan påverka exponering eller hydrologi. Plantering av gran eller andra trädslag som kan skugga växtplatsen alltför mycket får inte förekomma, ej heller kraftig gallring, som leder till att luftfuktigheten minskar.

Åtgärder

Svart nervmossa hotas främst av det begränsade antalet växtplatser och att beståndet därför lätt kan halveras genom olika former av exploatering. Ett stort vägbygge (väg 45) hotar att påverka den största förekomsten (Bohus). Tre av de övriga 4 lokalerna hotas av att skogsplantering sker tätt inpå växtplatsen, likaså kraftig gallring av den skyddande lövskogskappan, vilket kan innebära att luftfuktigheten ändras och att mossan därmed missgynnas. Eftersom lokalerna är belägna i utkanten av en storstad utgör även störningar från bebyggelse, vägdragning och andra anläggningar liksom luftföroreningar och försurning ett hot. Åtgärder. Artens växtplatser måste skyddas mot exploatering eller andra förändringar som kan påverka exponering eller hydrologi. Plantering av gran eller andra trädslag som kan skugga växtplatsen alltför mycket får inte förekomma, ej heller kraftig gallring, som leder till att luftfuktigheten minskar.

Övrigt

Utländska namn - NO: Pelssåtemose, GB: Bristly Swan-neck Moss.

Etymologi: *atrovirens* = svartgrön; ater (lat.) = svart; virens (lat.) = grön, grönskande; presens particip av virere (lat.) = grönska.

Uttal: [Kampýlopus atróvirens]

KEY FACTS Bristly Swan-neck Moss. Shoots up to 8 cm long, forming lax, black tufts. Leaves straight with enlarged, brown alar cells. Nerve very stout, excurrent in a hyaline, dentate hair point. Capsules very rare, not found in the Nordic countries since 1901. Vegetative propagation by caducous leaf tips or fragile leaves. - Found on shaded north- or east-facing siliceous rocks with a thin humus layer. In Norway also on bare subsoil or peat. Occurs exclusively in regions with a mild climate and high annual precipitation. In Sweden found only at five sites on the west coast, more common in western Norway.

Litteratur

Bohlin, A., Gustafsson, L. & Hallingbäck, T. 1980. Mossan *Campylopus atrovirens* i Sverige. *Svensk Bot. Tidskr.* 74: 123-131.

Hallingbäck, T. 2006. *Campylopus atrovirens* svart nervmossa s. 382. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. [AJ 6-23], Bladmossor. Sköldmossor - blåmossor : Bryophyta : Buxbaumia - Leucobryum. Artdatabanken, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.

Størmer, P. 1969. *Mosses with a Western and Southern Distribution in Norway*. Oslo, Bergen & Tromsø.

Författare

Tomas Hallingbäck 1998. Rev. Tomas Hallingbäck 2006. uppdaterad 2010, 2016.